

the Teacher's necessities in permanent personality-professional enriching. The analysis of some structural ideas in that direction, that is in Ukrainian and foreign postdiploma education, is the result in a conclusion about the substantial resource in that direction. The use of interactive forms, methods and facilities of stimulation of the process of becoming, development and realization of the Teacher's creative personality is investigated in this article. The Teacher's experience of his innovative professional activity is reviewed.

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ 1-2 КУРСІВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК 371.3

Князян М.О.

В статье рассматривается проблема формирования умений англоязычной диалогической речи студентов 1-2 курсов. Представлен анализ понятий «диалог», «диалогическое единство». Раскрыта система упражнений на базе повеллы Дж. Голсуорси «Акте».

***Ключевые слова:** англоязычная диалогическая речь, студенты начального этапа обучения, упражнения.*

THE FORMATION OF SKILLS OF ENGLISH DIALOGICAL SPEECH OF STUDENTS (1-2 COURSES) OF FOREIGN LANGUAGES FACULTY

Князян М.

The problem of formation of skills of English dialogical speech of students of 1-2 courses is examined in the article. The analysis of the concepts of «dialogue», «dialogic unity» is represented. The system of exercises based on the novel of J. Galsworthy «Acme» is found out.

***Key words:** English-language dialogue speech, the students of the initial stage of training, exercises.*

Важливою проблемою професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема вчителів іноземних мов, є формування у них різних видів мовленнєвої діяльності. Саме володіння на високому рівні діалогічним та монологічним мовленням, аудіюванням, читанням, письмом розкриває широкі можливості для участі фахівців у різноманітних міжнародних проектах, дозволяє ознайомлюватися із прогресивним доробком своїх колег в різних країнах світу, повноцінно й активно співпрацювати з ними. В цьому аспекті важливим є оволодіння англомовним діалогічним мовленням, оскільки вирішення цієї проблеми сприяє розв'язанню таких пріоритетних практичних завдань, як формування системи компетентностей майбутнього фахівця (професійної, комунікативної, соціальної, інтеркультурної, науково-пізнавальної, компетентності саморозвитку), забезпечення його мобільності та конкурентоспроможності.

Зазначене питання висвітлювалося в таких ракурсах: науково-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців (І. Бех, А. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало), теоретичні базове навчання іншомовної

мовленнєвої діяльності (І. Андрійко, О. Бігич, А. Богуш, С. Ніколаєва, Л. Панова, С. Тезікова), навчання діалогічному мовленню учнів та студентів (Р. Мартинова, В. Скалкін, Н. Скляренко, О. Тарнопольський).

Втім, потребує більш повного розкриття такий аспект зазначеної проблеми, як формування англomовного діалогічного мовлення студентів початкового етапу навчання. А, отже, метою статті є розкрити суть англomовного діалогічного мовлення студентів 1-2 курсів та засоби його формування.

Аналіз наукових джерел [3-5] свідчить, що діалогічне мовлення – це є об'єднані ситуативно-тематичною спільністю послідовні усні висловлювання, котрі продукуються двома та більше співрозмовниками в ході спілкування. При цьому поняття «діалогізування» відображає процес мовленнєвої взаємодії, котра передбачає обмін репліками. Під терміном «діалог», як зазначає В. Скалкін, доцільно розуміти як сам процес діалогізування, так і його результат – текст. В методичній літературі використовується й термін «діалогічна єдність», що є одиницею навчання діалогічного мовлення та віддзеркалює сукупність реплік, які характеризуються інтонаційною, семантичною, структурною завершеністю [4, с. 149].

Існує позиція (І. Андрійко, Л. Панова, С. Тезікова), що діалог – це є форма усного мовлення, в ході якого має місце безпосередній обмін висловлюваннями між кількома (двома та більше) співрозмовниками. Для діалогу є характерними еліптичні конструкції, короткі відповіді, наявність мовних кліше, котрі не містять інформації (вони використовуються для заповнення пауз), скорочені форми слів [4, с. 147-148].

Відповідно до наукового підходу [5] всі вправи для формування англomовного діалогічного мовлення мають бути класифіковані на такі два типи, як мовні (або підготовчі, тренувальні) та мовленнєві (або комунікативні). Згідно з позицією Н. Скляренко, є доцільним розрізняти вправи некомунікативні (мовні), умовно-комунікативні (умовно-мовленнєві), комунікативні (мовленнєві). При цьому існує й класифікація відповідно до ступеня актуалізації рецептивної, репродуктивної або продуктивної діяльності, а, отже, мовні вправи можуть бут рецептивними або репродуктивними, а умовно-мовленнєві та мовленнєві – рецептивними, репродуктивними, продуктивними або змішаного типу [3, с. 48].

Як цілком правомірно підкреслює В. Скалкін, у процесі виконання підготовчих вправ активізується конкретний мовний матеріал, студенти оволодівають навичками правильно вживати фонетичні, граматичні та лексичні елементи; умовно-комунікативні та комунікативні вправи орієнтують на використання цих елементів у діалогічному мовленні з метою висловлення своїх думок, ставлень тощо. Задля формування англomовного діалогічного мовлення науковець запропонував такі вправи, як аспектно-тренувальні (мовні), котрі спрямовують на ознайомлення з мовним матеріалом та відпрацювання відповідних фонетичних, граматичних і лексичних умінь); вправи на оволодіння репліками (умовно-мовленнєві); вправи на комунікативне діалогізування (мовленнєві).

Цілі оволодіння вміннями діалогічного мовлення зазначені в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти. Слід підкреслити, що, оскільки мова йде про студентів 1-2 курсів, то метою навчально-пізнавальної

діяльності буде оволодіння діалогічним мовленням на рівні «В 2» та «В 2+». А це, як відомо [2], передбачає такі вміння:

- щодо діапазону висловлення: чіткі описання, точне формулювання власної точки зору на загальні теми без помітних пошуків слів, використання певних складних мовленнєвих зворотів;

- щодо правильності: граматичний контроль, самостійне виправлення помилок;

- щодо швидкості діалогічного мовлення: продукування мовленнєвих відрізків у достатньо швидкому темпі, переважне уникнення довгих пауз в мовленні;

- щодо вмінь взаємодіяти з іншими в процесі діалогізування: чітка організація бесіди (її вступ, підтримання, завершення), ведення дискусій на знайомі теми, забезпечуючи взаєморозуміння, залучаючи інших до неї, тощо;

- щодо зв'язності діалогічного мовлення: використання різних схем зв'язку задля того, щоб висловлювання мало точний, зв'язний характер.

На рівні «В 2+» («Сильний Просунутий» / «Strong Vantage») при оцінюванні сформованості англomовного діалогічного мовлення слід звернути увагу на те, що студент оволодіває вміннями аргументації, ефективного соціального дискурсу. Студенти володіють кооперативними / взаємодіючими стратегіями, а, отже, вони можуть здійснювати зворотний зв'язок щодо тверджень інших співрозмовників, аналізувати їх, сприяти розвитку дискусії.

Відповідно до окреслених вище наукових положень та вимог нами було розроблено систему вправ з формування англomовного діалогічного мовлення для студентів 1-2 курсів. Нами був використаний як базовий для активізації діалогічного мовлення текст новели Дж. Голсуорсі «Акме».

Наведемо приклади мовних вправ, які були запропоновані студентам:

- знайдіть в новелі Дж. Голсуорсі «Акме» діалоги та назвіть ті лексичні одиниці, за допомогою яких письменник розпочинає, підтримує бесіду двох головних персонажів (Бруса та автора) та її завершує;

- перекладіть діалоги новели;

- вивчіть напам'ять один з діалогів новели (на вибір) та представте його в класі по ролях.

Умовно-мовленнєвими вправами, розробленими нами, бути такі:

- трансформуйте розмову Бруса та автора про створення Брусом так званої «пародії»;

- розширте цю розмову, додайте репліки-запитання про деталі сюжету «пародії»;

- завершіть другу бесіду між автором та Брусом;

- придумайте кінцівку діалогу, якби автор все ж таки промовив «Я відкрив для вас справжню золоту жиду»;

- об'єднайте різні діалоги у цілісну розгорнуту бесіду головних персонажів;

- виходячи із змісту діалогів новели «Акме», утворіть власні діалоги так, щоб вони містили такі елементи: запитання-відповідь, повідомлення-запитання, повідомлення-повідомлення, повідомлення-повідомлення (для діалогу-розпитування), запитання-контрзапитання, спонукання-згода, спонукання-відмова, спонукання-запитання (для діалогу-домовленості).

Мовленнєві вправи дозволяють активізувати творчу уяву студентів, аналітичне мислення, спонукають їх використати під час діалогічного мовлення широкий запас засвоєних граматичних та лексичних елементів, наприклад:

– уявіть та складіть діалог між автором та співробітниками кінокомпанії, яка купила сценарій, написаний Брусом;

– яким був ультиматум автора, котрий він висував цим співробітникам двічі?

– якою, на Вашу думку, могла б бути розмова між Брусом та так званими «кіношниками», якби він сам вирішив показати їм свою «пародію»;

– проаналізуйте вагання автора розповісти правду Брусу; який підхід щодо початку та продовження бесіди з ним стосовно його сценарію є доцільним?

– якби Ви розказали Брусу про успіх його сценарію, яким чином побудували цей діалог?

– уявіть собі, що кінокомпанія відмовилася від сценарію Бруса, та утворіть діалог, у якому Ви повідомляєте йому про це. Якою могла б бути реакція цього персонажу?

– утворіть діалоги між автором та Брусом, які мають різний фінал (Брус отримує гроші із запискою «Від вірного шанувальника вашого таланту»; піти до Бруса, віддати гроші та сказати правду; нічого йому не говорити);

– схарактеризуйте останній діалог новели, чому він виявився незавершеним? Доповніть його.

Отже, діалогічне мовлення є об'єднанням послідовних усних висловлювань двох або більше співрозмовників, для якого є характерними короткі відповіді, еліптичні конструкції, скорочені форми слів. Англomовне діалогічне мовлення доцільно формувати за допомогою системи мовних, умовно-мовленнєвих, мовленнєвих вправ, які дозволяють послідовно сформувані мовні елементи (граматичні форми, лексичні одиниці), котрі використовуються в цьому виді мовленнєвої діяльності, забезпечити оволодіння різноманітними діалогічними елементами, актуалізувати вміння брати участь у спонтанному діалогічному мовленні. Перспективи дослідження полягають у розкритті засобів формування англomовного монологічного мовлення студентів на початковому етапі навчання.

Література

1. Голсуорси Дж. Новеллы / Дж. Голсуорси. – М. : «Правда», 1981. – 480 с.

2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий ред. укр. видання С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / Укладачі С. Ю. Ніколаєва, С. В. Гапонова, за участю: Е. Г. Арванітопуло, Г. С. Бадаянц, О. Б. Бігич, Г. Е. Борецької, Н. О. Бражник, Г. А. Гринюк, К. І. Онищенко, Л. М. Пасічник, Л. А. Сажко, Ю. В. Кузьменко, Н. К. Склярєнко, Е. Г. Хоменко, В. В. Черниш, О. М. Шерстюк, Л. П. Щербак. – К. : Ленвіт, 2004. – 208 с.

4. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.

5. Скалкин В. Л. Обучение диалогической речи / В. Л. Скалкин. – Киев : «Радянська школа», 1989. – 156 с.

6. Galsworthy J. Acme. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unz.org/Pub/GalsworthyJohn-1932v03-00335>

THE FORMATION OF SKILLS OF ENGLISH DIALOGICAL SPEECH OF STUDENTS (1-2 COURSES) OF FOREIGN LANGUAGES FACULTY

Князюан М.

Abstract. *This problem was examined in the following perspectives: the scientific and methodological basis of future professionals' training (I. Bech, V. Kremen, N. Nychkalo), the theoretical basis of learning of foreign language (O. Bihych, A. Bogush, S. Nikolaeva, L. Panova, S. Tezikova), the training of dialogical speech of students (R. Martynova, V. Skalkin, O. Tarnopolsky).*

The dialogue is a form of speech, in which there is a direct exchange of replicas between two or more interlocutors. For dialogue is characteristic the elliptical phrases, short answers, the presence of linguistic cliches.

According to a scientific approach all the exercises for the formation of English dialogical speech should be classified into two types such as linguistic, quasi-communicative, and communicative.

Here are some examples of linguistic exercises that were offered to students: find in the novel of J. Galsworthy «Acme» dialogues and name those lexical units, in which the author begins, supports conversation of the two main characters; translate the dialogues. The quasi-communicative exercises: complete the second conversation between the author and Bruce; combine different dialogues in a coherent detailed discussion of the main characters. The communicative exercises: analyze the author's hesitation to tell the truth to Bruce; describe the last dialogue stories, why it was incomplete?

The prospects of the study of this problem provide the elaboration of exercises to form the English monologue of students at the initial stage of training.

Key words: *English-language dialogue speech, the students of the initial stage of training, exercises.*

**ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ІНІЦІАТИВИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

УДК 378.937

Яновський А. О.

В статье рассмотрена проблема формирования интеллектуальной инициативы будущего учителя средствами поисково-исследовательской деятельности. Раскрыта сущность понятий «поисково-исследовательская деятельность», «интеллектуальная инициатива».

Ключевые слова: *поисково-исследовательская деятельность, интеллектуальная инициатива.*